

Norsk Yrkeshygienisk Forening
c/o Proactima AS
Abelsgate 5
7030 Trondheim
Tlf: 932 41 609
E-post: fagsekretar@nyf.no
Org.nr. 00971 288 000
www.nyf.no

Arbeidsdepartementet
v/ Arbeidsmiljø- og sikkerhetsavdelingen
v/ Martin Heidar
postmottak@ad.dep.no

Deres dato:	Deres ref.:	Vår dato:	Vår ref.:
10.06.2013	13/2013	01.10.2013	fagrådet/hts

Svar fra Norsk Yrkeshygienisk Forening v/ fagrådet på Høring; Forslag om å innføre plikt for arbeidsgiver til å melde inn resultatene fra gjennomførte kjemikalie-eksponeringsmålinger

I 2008 ble Rapport fra arbeidsgruppe «Muligheter for å bedre kunnskapen om kjemisk eksponering i Arbeidslivet» sendt på høring til en bredt sammensatt referansegruppe bl.a. bestående av Norsk Yrkeshygienisk Forening.

Norsk Yrkeshygienisk Forening uttalte seg positivt til arbeidsgruppens arbeid og forslaget om å utrede dette videre gjennom ulike pilotprosjekter. I oversendte høringsnotat fra Arbeidsdirektoratet er i liten grad erfaringene fra pilotprosjektene reflektert, hvilket vi anser som en forutsetning for å kunne anbefale forslaget. I arbeidsgruppens opprinnelige mandat lå det også å vurdere andre tiltak enn en forskriftsendring. Vi ser at både arbeidsgruppen og departementet i liten grad har vurdert og belyst alternative løsninger. Norsk Yrkeshygienisk Forening mener derfor at forslaget til forskriftsendring bør utsettes i påvente av gjennomføring av et grundigere forarbeid.

Nedenfor har vi oppsummert noen momenter vi mener det viktig å vurdere i det videre utredningsarbeidet før man kan vurdere å iverksette en slik forskriftsendring.

Om arbeidsgruppens konklusjon og erfaringer fra pilotprosjektene

Konklusjon hentet fra arbeidsgruppens rapport:

Arbeidsgruppen var positiv til en forskriftsfestelse av plikt til å innrapportere gjennomførte eksponeringsmålinger og foreslo at dette ble tatt inn i forskriftsbestemmelsene som pålegger arbeidsgiver å foreta målinger, herunder § 6 i kjemikalieforskriften om risikovurdering. Det ble anbefalt at forskriftsendringen først gjennomførtes etter at en serie pilotprosjekter var gjennomført og at erfaringen derfra var høstet og omsatt i et forbedret system. Det ble også forutsatt at innsendelse av eksponeringsdata til EXPO kun vil gjelde eksponeringsmålinger foretatt etter at forskriftsendringen er innført.

Det ble anbefalt at det ble gjennomført pilotprosjekter som kunne brukes for å utvikle eksponeringsdatabasen i fem faser:

- ◆ Fase 1: Velge ut og motivere aktuelle bransjer som representerer en relevant bredde av bransjer med kjemiske arbeidsmiljøbelastninger i norsk arbeidsliv. Forslag fra arbeidsgruppen diskuteres senere i rapporten.
- ◆ Fase 2: Skaffe kunnskap om hva myndigheter og bransjer har av ønsker og behov knyttet til en slik database. Denne rapporten, inkludert referansegruppens skriftlige kommentarer, vil i så måte utgjøre en god base for videre diskusjon.
- ◆ Fase 3: Tilrettelegging og utarbeidelse av teknisk løsning.
- ◆ Fase 4: Gjennomføring av eksponeringsmålinger, inkludert innlegging av eksponeringsdata i eksponeringsdatabasen.
- ◆ Fase 5: Evaluering og oppsummering

I pilotfasene vil det være viktig å legge til rette for at det gjøres positive erfaringer slik at pilotbransjene selv vil kunne bidra i "markedsføringen" av eventuell lovfestet rapporteringsplikt, og at bransjene selv opplever at de er med på å utvikle rapporteringsformatet.

Arbeidsgruppen foreslo at det skulle gjennomføres pilotprosjekter i ulike bransjer. Erfaringene fra disse pilotprosjektene bør fremlegges på en transparent måte. Følgende bransjer ble foreslått:

- ◆ Petroleumsnæringen
- ◆ Aluminiumindustrien
- ◆ Komposittindustrien
- ◆ Overflatebehandlingsindustrien

Erfaringene fra disse pilotprosjektene skulle bidra til å utprøve og forbedre brukergrensesnittet til databasen, slik at teknisk og praktisk løsning er best mulig før innførelse av en eventuell forskriftsendring. Vi kan ikke se at disse har blitt gjennomført på en transparent måte og i tråd med intensjonen og at erfaringene fra disse er brukt i tråd med intensjonen til arbeidsgruppen.

Utfordringer og begrensninger i forhold til registrering av laboratorieanalyser

Slik vi forstår regelverket krever «Forskrift om utføring av arbeid» at arbeidsgiver skal gjøre risikovurderinger og det er vår erfaring at en veldig liten andel av disse bygger på resultater fra laboratorieanalyser (se Figur 1). Ny teknologi og lettere tilgjengelighet av direktevisende instrumenter og forbedrede verktøy for modellering og risikovurdering av arbeid med kjemikalier vil bidra til å redusere laboratorieanalysenes betydning som grunnlag for risikovurdering ytterligere.

Det gjennomføres få eksponeringsmålinger i norsk arbeidsliv, men eksponeringsmålinger er som nevnt bare ett av mange virkemiddel i forebyggende arbeidsmiljøarbeid. Eksponeringsmålinger er et hjelpemiddel for yrkeshygienikere og andre til å gjennomføre en risikovurdering som et ledd i virksomhetens risikostyring. Tilgjengelige måledata er ikke nødvendigvis tilstrekkelig for å gjøre en risikovurdering. Det kreves kvalifisert yrkeshygienisk kompetanse både for å fremskaffe relevante og pålitelig måledata og for å tolke disse på en adekvat måte. Tendensen til å overfokusere på det lett målbare er velkjent, og forslaget slik det fremstår vil bare kunne fange opp og gjenspeile en liten del av de

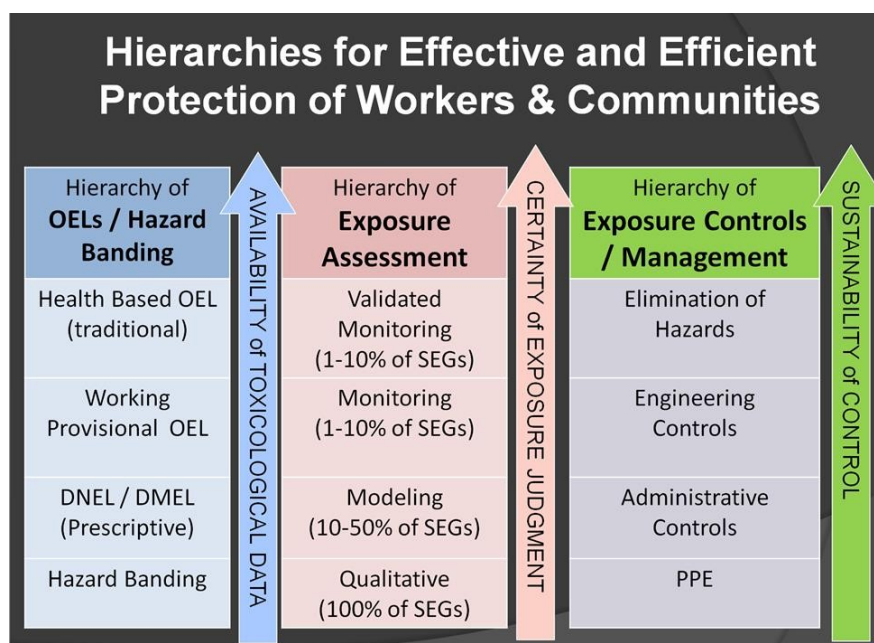
vurderingene som gjøres i virksomhetene. Disse utviklingstrekkene er etter vår mening i liten grad reflektert i forarbeidet, høringsbrevet eller forslaget til forskriftsendring.

	Farevurdering				
Risikovurdering ->				Litteratur / databasesøk	
			Innledende vurdering	Modellering	
			Forundersøkelse	Barriere kontroll / vurdering av teknisk tilstand	
	Eksponeringsvurdering ->		Detaljert undersøkelse		Stikkprøver / Indikatornr
			Periodisk overvåking	Prøvetaking	-> Direktevisendeinstrumenter
					Oppsamling på kull eller filter, med etterfølgende laboratorieanalyse
					Biologisk eksponeringsovervåking

Figur 1: Risikovurdering i tråd med Forskrift om utføring av arbeid

Vi mener derfor at det er viktig å ha en bredere forståelse av eksponerings- vurdering og kontrolltiltak. Tanken om at alle måledata kan samles og tolkes i samme database kan synes noe prematur og basert på en snever forståelse med måledata. Videre må problemstillingene omkring kvalitet, hensikt, sammenlignbarhet osv. av måledata og vedlikeholdet av en slik database bør utredes videre. Det er videre kun et fåtall av de 16 000 kjemikaliene som er deklarerert hos Produkttilsynet hvor det er i dag er tilgjengelige målemetoder og tiltaks- eller grenseverdier. Det er derfor viktig slik vi ser det å ha en bredere forståelse av både kontrolltiltak, eksponeringsvurdering og grenseverdier (se Figuren 2) når man skal drøfte hensiktsmessigheten av denne typen forskriftsendringer.

Arbeidsgruppen og forslaget legger til grunn en tro på at laboratorieanalyser kan tegne et godt bilde av eksponeringssituasjonen i norsk industri som vi ikke uten videre deler, blant annet fordi man ved åpenbart høye verdier ikke må måle, men kan gå rett på tiltak. Utvalget av målepunkter i en totaloversikt blir dermed skjævt.

Figur 2: Hierarki for effektiv beskyttelse av arbeidstakere og samfunn (ref. Personlig meddelelse Perry Logan, 3M. Konferansepresentasjon BOHS 2013, Manchester, April 2013)

Registrering av informasjon

En av hensiktene med pilotprosjektene var å videreutvikle EXPOE. Slik vi ser det er dette i liten grad gjort og at den foreslåtte løsningen i stor grad er en videreføring av gammel EXPO i ny innpakning. EXPO bygger på informasjonsfeltene som i dag ligger inne i STAMI sitt prøvetakingsskjema og som er forklart på <http://www.stami.no/hjelp-expo>. Dette vil innebære at det vil være vanskelig å bruke informasjonen i databasen annet enn på bransje nivå som i seg selv vil være vanskelig på grunn av skjevhet i tilfanget av data.

Behovet for bedre kunnskap om eksponering er etter vårt syn hovedsakelig knyttet til utføring av arbeidsoppgaver som gir eksponering. Det er derfor nødvendig at å utrede hvordan dette kan gjennomføres på en hensiktsmessig måte. Informasjonen som vil være nødvendig å registrere vil variere fra jobb til jobb og mellom bransjer. Vi finner ikke at denne problemstillingen er diskutert i notatet fra Arbeidsdepartementet eller i arbeidsgruppens arbeid.

Oppbygging og bruk av eksponeringsdatabaser er vært diskutert i flere internasjonale artikler og konferanser. Høringsbrevet belyser i liten grad erfaringene fra disse. Arbeidsgruppens rapport refererer til REACH, men går etter vårt syn ikke inn i denne problemstillingen på en tilstrekkelig måte. Med RIEACH og dertil følgende eksponeringssenarier er det utviklet et helt eget vokabular og kodesett for bransjer og bruksbetingelser for kjemikalier. Det burde vært vurdert i hvilken grad dette skulle vært benyttet i EXPO.

Når det gjelder biologiske eksponeringsmål – deler vi ikke arbeidsgruppens vurdering av konfidensialitet rund disse og mener disse i størst mulig utstrekning bør kunne håndteres som annen personbåren eksponerings informasjon.

Bruk av databasen

Når det gjelder bruken av databasen mener vi at det ikke er beskrevet godt nok hvordan databasen vil bli brukt i ettertid av de ulike aktører. Vi finner ikke at det er vurdert hva innrapportering av høye verdier med påfølgende tilsyn kan medføre i forhold til at enkelte bransjer endrer prøvetakningsstrategi og gjennomfører YH målinger på arbeidsoperasjoner med lavt risikopotensiale. Det er ulik kvalitet på målingene gjennomføres. Vi kan ikke se det er belyst hvordan innholdet i databasen over tid skal kvalitetssikres.

Det oppgis at instanser som STAMI og NOA, vil kunne få tilgang til anonymiserte data fra databasen for bruk til overvåkings- og forskningsformål. Vi stiller spørsmål ved om dataene kan benyttes direkte til slike formål uten noen form for kvalitetssikring eller at samtykke eksplisitt må innhentes. Erfaringsmessig vil det være store kvalitetsforskjeller på de målinger som gjennomføres (i stor grad knyttet til hvem som utfører målingene). Og det vil også være forskjeller ift kvaliteten på det som blir lagt inn, dvs i hvilken grad utfyllende tilleggsopplysninger blir lagt inn omkring forhold som har betydning for måleresultatene og tolkning av disse. Slik vi ser det vil ikke de dataene som legges inn nødvendigvis være utfyllende nok til å kunne benyttes direkte.

Oppsummert er det NYFs mening at forslaget fra Arbeidsdepartementet og utredningene som ligger bak dette ikke behandler alle aktuelle problemstillinger bredt nok og at innføring av plikt til innlevering av kjemikalieeksponeringsmålinger således er for prematurt. Vår oppfatning er at forslaget bør sendes tilbake til Arbeidsdepartementet/STAMI for en grundigere utredning før forslaget igjen sendes ut på høring.

For Norsk Yrkeshygienisk Forening

Åse Dalseth Austigard
Nestleder NYF, Leder i Fagrådet